

MAKSIMIR
I MIROGOJ

Virus u tekstu

PIŠE Sinan Gudžević

Čolovićeva knjiga je zbirka opisa i komentara o srozanosti društva i države današnje Srbije i današnje Crne Gore. Ona je u ponečemu slična šifrniku bolesti, knjizi u kojoj se u 21 poglavlju nalaze nazivi i šifre bolesti i poremećaja

Molim za razumijevanje što tekst o najnovijoj knjizi Ivana Čolovića 'Virus u tekstu' povezujem sa sjećanjem na jedan događaj iz mog djetinjstva. Taj događaj je prizvalo poglavlje s naslovom 'Događanje Boga', koje je u knjizi je po redu sedmo, ako ne računamo pišćev predgovor. U tom poglavlju ima potpoglavlje s naslovom 'I druga čuda'. U tom potpoglavlju autor, pisac i politički antropolog Čolović obavještava čitaoca kako su silu litija i molebana uz 'događanje Boga' u Crnoj Gori prošle zime pratila i druga 'čuda božja', jedno od njih je i vijest tabloida po imenu Zona sumraka, u kojoj stoji kako se u katakombama manastira Ostrog porodila žena, a rodila je dijete sa krilima. Uz sliku, koju je Čolović preuzeo iz Zone sumraka, stoji i opis čuda. Porodilja je u Ostrog stigla čak iz Požarevca, do manastira ju je dovezao kombi požarevačkih tablica, doputovala je s mužem, a u katakombe su je uveli časna sestra i 'sveštenik kog nikad niko nije video', a valjda dobro obaviještena Zona sumraka došla je do sveštenikove slike pa ju je i objavila. Požarevljanka se porađala cijelu noć s Badnjaka na Božić, a porođaj su pratili 'neobjašnjivi zvuci svojstveni porođaju mučenice na svetač'. Zona sumraka je objavila i sliku sretne majke, i naravno sliku dječčića, koga naziva srpskim anđelom, kome se vide krila izrasla iz plečki, a koji od odjeće ima samo pelenu, onu koju u našim krajevima zovu *pampers*.

Onih zimskih dana 1961, kad je bilo veliko pomračenje Sunca, jedan rođak sa Pešteri donio je u moje rodno selo dvije nezaboravne fotografije. Obje su bile glatke i sjajkaste, imale su zupčaste ivice, a jedna je bila napukla onako kako su nekadašnje fotografije dobivale napuklinu. Na jednoj je bilo dijete sa dvije glave, a na drugoj dijete sa krilima. Rodak je rekao da su oba djeteta rođena 'neđe u Karadačku'. Ni mi ni donosilac fotografija tada nismo znali da je Karadačka prilagođeno tursko ime za Crnu Goru. Za dijete s dvije glave svi moji rođaci su rekli 'sačuvaj Bože, šta Bog dati može', a o krilatom djetetu se čulo drukčije: blago majci što ga je rodila, ta je majka džennet zaradila, nije šala roditi *melajće*. (Za neobaviještene: *džennet* je raj, a *melajće* je anđelak.) Dok su se svi čudom čudili, NUMAN GUDŽEVIĆ, šaldžija samo takav, rekao je nešto kao, ama blago vama što imate tu pamet. Kad su ga upitali, kako to misli, Numan je ovako rekao: 'Ove su dvije slike jednake: obadvije su laža; ako nijesu obadvije laža, onda je laža ovo krilato dijete. Da ima u Karadačku, imalo bi toga i kod nas! Ne bi nam falilo ništa da deca bez opanaka u školu idu.'

Čolovićeva knjiga ima izdašan broj ovakvih primjera. Nastala je od tekstova koje je autor u godinu i po dana objavljivao na portalu Peščanik. Knjigu preporučujem svakome, 206 stranica, košta 700 dinara, oko 6 eura, štampana je u 600 primjeraka. Najbolje ju je dobiti naručivanjem kod izdavača na kompjutersku adresu: prodajaknjigaxxvek@gmail.com. U vrijeme virusne pandemije i zatvorenosti knjižara teško da će biti brzo prodana. A da je kao što nije, da je kao što je bilo nekada, bila bi rasprodana brzo. Izišla je u Biblioteci XX vek, koja je u Jugoslaviji bila znak za pouzdano dobro štivo. Knjiga je zbirka opisa i komentara o srozanosti društva i države današnje Srbije i današnje Crne Gore. Ona je u ponečemu slična *šifrniku bolesti*, knjizi u kojoj se u 21 poglavlju nalaze nazivi i šifre bolesti i pore-

mećaja. Čolović u svojoj knjizi tu klasifikaciju proširuje opisom uzroka, načinima i oblicima zaraze, a iskazi bolesnika i pacijenata vjerodostojni su primjeri anamneze.

Dva poglavlja su posvećena virusu po imenu corona i metavirusnoj fenomenologiji. Prvo od njih, 'Virus u tekstu', donosi primjere opisa ponašanja srpskih političara, diplomata i oficira, a drugo, 'Virus u pesmi', posvećeno je virusnoj inkoronaciji pjesnika, tekstopisaca, svirača i pjevača. Poznato je da se pjesnički narcizam često vrgne u žestok poremećaj same ličnosti, a novinari i razni medijski čankolizi takvim primjercima rado naprave pozornicu, približe kameru i pridržavaju mikrofon. Jedna pjesnikinja napisala pjesmu s naslovom 'Ljubav u doba korone', i ova joj je fulminantno prevedena na 24

lobanja, a više otkrivanju nacionalnog identiteta skrivenog u skrovištima kulture, jezika i poezije. Poglavlje 'Parazitizam sećanja' moglo bi ući u najbolju antologiju tekstova o revizionizmu historije. Tu ima jedinstven *exemplum*, vojničko groblje u Sokocu, nazvano Mali Zejtinlik, sa krstačama koje su kopija onih na srpskom vojničkom groblju Zejtinlik u Solunu. U Malom Zejtinliku su sahranjeni poginuli vojnici Sarajevsko-romanijskog korpusa, formacije koja je u svijetu poznata po ubijanju civila u Sarajevu snajperskom vatrom, sa oficirima osuđenim za zločine protiv čovječnosti. Čolović pokazuje da je svaka paralela sokolačkog groblja sa onim solunskim moguća samo kao ljudska razularenost. Ratne aktivnosti Sarajevsko-romanijskog korpusa u svijetu

Ivan Čolović u Pragu, na predstavljanju knjige Biblioteke XX vek, novembra 2019.

jezika, te objavljena u luksuzno opremljenoj brošuri sa ilustracijama, sa prevodima na svakom od tih jezika i sa ilustracijama 12 umjetnika. Toj pjesnikinji je nekoliko listova posvetilo hvalospjeve, negdje čak stoji i da je ova tom svojom pjesmom 'ujedinila svijet'. Sama pjesnikinja se ne libi da istakne kako ju je iznenadilo što joj je pjesma izbila u prvi plan svjetske pjesničke scene, a Čolović u svom uvijek otmjenom humoru zapaža da se pjesama sa naslovom *Ljubav u doba korone* na raznim jezicima pojavilo za dva-tri mjeseca više od stotinu. U tom poglavlju ima i pobunjenika protiv zavedenih mjera. Jedan pjesnik glasom vozača kamiona pjeva rimoanim desetercima koji ga čine vrijednim uvrštenja u Čolovićevo 'Divlju književnost': *Ako budem dobio koronu/ Ubiću se ja u kamionu*.

SVAKO od trinaest poglavlja ove knjige moglo bi se uvrstiti u neku od već objavljenih Čolovićevih knjiga. Tako bi tekst o Povelji o srpskom kulturnom prostoru zajedno s poglavljem o srpskim guslama u Unesku, i još ono o 'kulturalnom ratu' predsjednika Matice srpske sa Hrvatima mogao ući u 'Balkan - teror kulture'. A pristajalo bi sasvim prikladno i 'Rastanku s identitetom', gdje je Čolović pokazao da su nacionalisti u današnjoj Srbiji, koliko god bivali primordijalisti, prilično evoluirali od *prirodnjaka* u *kulturnjake*. Zato se manje bave mjerenjima

su poznate uglavnom kao zločini protiv civilnog stanovništva, a vojnici pokopani na solunskom Zejtinliku imaju trajno poštovanje svijeta, jer su izginuli u jednoj od presudnih bitaka Prvog svjetskog rata. Osim krivotvorenja povijesnih činjenica, i naziv *zejtinlik* je neprimjeren za kraj u kojem rastu bukve i smreke, a maslina ne može.

Da stvar ima i neki grobljanski 'reciprocitet', uvjerio sam se i sam, prije tri i po godine, na solunskom Zejtinliku. Ondje sam, u kosturnici, vidio nekoliko zastava jedinica RATAKA MLADIĆA, te slike samog Mladića i RADOVANA KARADŽIĆA na stolu u kripti. Čuo sam čuvara groblja MIHAILOVIĆA kako se pred grupom srpskih turista hvali što je ta kriptička jedino javno mjesto u Evropi na kojem se jedna do druge nalaze slike Mladića i Karadžića. Kad sam ga pitao, zašto se time hvali, rekao mi je kako se on ne hvali ništa, međunarodna zajednica je to dopustila. Rekao sam mu da to nije tačno, i da u toj poštovanoj grobnici nije mjesto za slike onih koje međunarodni sud sudi za zločine i za genocid. Niko od srpskih turista nije rekao ništa, ali nelagoda u onom komadu podzemlja nije bila mala.

Ivan Čolović postavlja dijagnoze, ne propisuje terapije. Molim za razumijevanje što ću reći da mi je ova knjiga prizvala i sjećanje na jedno od pitanja Radio Jerevanu. Radio Jerevan, nekadašnja duhovita izmišljotina sovjetske emigracije, više ne postoji, postoji stvarni Armjanskoje radio, ali nije to taj radio. Pitanje Radio Jerevanu dakle: 'Kada će biti bolje?' Radio Jerevan odgovara: 'Već je bilo!' ■